

طرح تربیتی مدارس امین

(وابسته به حوزه)

معاونت تبلیغ و آموزش‌های کاربردی
اداره کل همکاری‌های تبلیغی

سرشناسه :
عنوان و نام پدیدآور :
مشخصات نشر :
مشخصات ظاهری :
شابک :
وضعیت فهرست نویسی :
موضوع :
موضوع :
شناسه افزوده :
شناسه افزوده :
رده بندی کنگره :
رده بندی دیویی :
شماره کتابشناسی :
ملی

عنوان: طرح تربیتی مدارس امین
به سفارش: معاونت تبلیغ و آموزش‌های کاربردی حوزه‌های علمیه
اداره کل همکاری‌های تبلیغی
ناشر: مرکز مدیریت حوزه‌های علمیه / قم
قطع: رقیعی
نوبت چاپ: اول / ۱۳۹۴
تیراژ: نسخه
قیمت: تومان
شابک: ۹۷۸ - ۹۶۴ - ??? - ?? - ??

* حق چاپ محفوظ است *

مرکز پخش: قم، خیابان ۴۵ متری شهید صدوقی علیه السلام، خیابان فجر، خیابان دانش، مرکز آموزش‌های تخصصی تبلیغ، دفتر ماهنامه مبلغان.

شماره تماس: ۰۲۵ - ۳۲۹۳۳۱۹۰ شماره فکس: ۰۲۵ - ۳۲۹۱۴۴۶۶

فهرست مطالب

مقدمه	۷
هدف کلان.....	۸
شاخص‌های اصلی.....	۸
سیاست‌های کلان طرح تربیتی.....	۸
عوامل مهم و مؤثر در تربیت.....	۱۰
راهکارهای دستیابی به شاخص‌های اصلی.....	۱۱
۱. خودشناسی و شناخت جایگاه انسانی	۱۳
هدف.....	۱۳
روش‌ها و راهکارها.....	۱۳
۲. محبت و عشق.....	۱۶
هدف.....	۱۶
روش‌ها و راهکارها.....	۱۶
۳. ایمان به غیب.....	۲۱
هدف.....	۲۱
روش‌ها و راهکارها.....	۲۱
۴. نماز.....	۲۶
هدف.....	۲۶

۶ // طرح تربیتی مدارس امین

- ۲۶..... روش‌ها و راهکارها.
- ۳۲..... ۵. گناه‌گریزی.....
- ۳۳..... هدف.....
- ۳۳..... روش‌ها و راهکارها.....
- ۳۷..... ۶. حیا و عفت.....
- ۳۷..... هدف.....
- ۳۷..... روش‌ها و راهکارها.....
- ۴۱..... ۷. صداقت و درستکاری.....
- ۴۱..... هدف.....
- ۴۱..... روش‌ها و راهکارها.....
- ۴۵..... ۸. امر به معروف و نهی از منکر.....
- ۴۵..... هدف.....
- ۴۵..... سیاست‌ها.....
- ۴۵..... روش‌ها و راهکارها.....
- ۴۹..... ۹. ارزش علم و اهمیت عالم.....
- ۴۹..... هدف.....
- ۴۹..... روش‌ها و راهکارها.....
- ۵۵..... ۱۰. نظام اسلامی، ولایت فقیه و تقلید.....
- ۵۵..... هدف.....
- ۵۵..... روش‌ها و راهکارها.....

مقدمه

اهمیت و ضرورت تربیت بر کسی پوشیده نیست و چنانچه از آموزه‌های اسلامی در قرآن کریم و روایات معصومین علیهم‌السلام استفاده می‌شود، تزکیه و تربیت از مباحث اصولی و محوری دین محسوب می‌شود.

از آنجا که بحث تربیت از پیچیدگی‌های بسیاری برخوردار است و گستره تربیت و تفاوت‌های حاصل از آن، مراتب بسیار زیادی دارد تا جایی که فاصله بین والاترین انسان؛ یعنی پیامبر اکرم صلی‌الله‌علیه‌وآله‌وسلم و شقی‌ترین انسانها را شامل می‌شود، بهتر دیدیم برای متمرکزسازی فعالیت‌های تربیتی در طرح، به گونه‌ای عمل شود که شاخص‌های اساسی و ضروری تربیتی با عناوین مشخص ترسیم گردد تا از پراکندگی پرهیز شود و هدف طرح (تأمین آن شاخص‌ها در اکثر دانش آموزان) ترسیم گردد.

هدف کلان

هدف اصلی طرح، تربیت دانش آموزان است، به طوری که باورها و رفتارهای اساسی دینی در وجود آنها نهادینه شود و برخی از رفتارهای ضروری ارزشی را به تناسب ظرفیت و رشد خود تجربه کنند.

شاخص‌های اصلی

از آنجا که انسان دارای جوانب مختلف و ظرفیت‌های فراوانی است، برای اینکه در راه رشد و تعالی قدم بردارد، زمینه‌ها و عوامل متعددی را می‌طلبد تا او را به این طریق رهنمون سازد و اگر بعضی از این عوامل مفقود شوند، ممکن است وی از رسیدن به قلّه کمال بازماند.

با استفاده از آیات و روایات معصومین علیهم‌السلام در می‌یابیم که جلوگیری از بارور شدن بعضی از رذایل و یا پروراندن بعضی فضایل اخلاقی، مقدمه‌ای برای رشد رذایل یا فضایل دیگر است، از همین رو شاخص‌هایی را انتخاب و تبیین کرده‌ایم که بتواند زمینه‌های بارور شدن تمام فضایل اخلاقی را مهیا و راه رشد و تکامل را هموار سازد و در مسدود کردن راه‌های نفوذ خُلُقِیّات منفی و رفتارهای غیرارزشی مؤثر باشد.

سیاست‌های کلان طرح تربیتی

دانش‌آموزان در مقاطع مختلف تحصیلی تغییرات شخصیتی

طرح تربیتی مدارس امین // ۹

بسیار عمده‌ای دارند، به گونه‌ای که می‌توان گفت: نیازمندی‌های مقطع ابتدایی تا دبیرستان و قدرت فهم و درک آنان و آسیب‌هایی که در معرض آن قرار دارند، دارای تفاوت‌های بسیار زیادی است. در بخشی از این دوران، بلوغ رخ می‌دهد؛ تغییرات جسمی بسیار چشمگیری در هر سال اتفاق می‌افتد و توان درک و رشد فکری آنان خیلی متغیر است. از این رو، باید با توجه به شناخت مخاطب، میزان استعداد، توان تربیت پذیری و نیازمندی‌های معرفتی دینی آنان برنامه‌ریزی نمود. به همین دلیل، موارد ذیل به عنوان سیاست‌های کلان تربیتی مورد توجه قرار می‌گیرد:

۱. قرآن و عترت در تمام امور به عنوان الگوی تربیتی محور قرار گیرند؛

۲. اعتدال و میانه‌روی در تمام برنامه‌ها، به ویژه در تشویق و تنبیه، به عنوان یک ضرورت مورد توجه قرار گیرد؛

۳. با توجه به آیه شریفه «يُزَكِّيهِمْ وَيُعَلِّمُهُمُ الْكِتَابَ وَالْحِكْمَةَ» تربیت بر تعلیم مقدم باشد (بنابراین، متون آموزشی و سخنان و رفتار مدیران، معلمان و اولیا نباید در تضاد با هدف‌های تربیت اسلامی باشد)؛

۴. در تمام برنامه‌ها به دفاع از نظام، انقلاب و رهبری توجه و اهمیت داده شود؛

۵. به تداوم، ممارست و تکرار در تربیت توجه شود؛
 ۶. تفاوت‌های فردی در تربیت در نظر گرفته شود؛
 ۷. هدف اصلی در تربیت، نهادینه شدن ارزش‌های دینی و اخلاقی باشد. از این رو، باید به طور مستمر و در سنوات متوالی تحصیلی این ارزش‌ها مورد توجه قرار گیرند؛
 ۸. برای پرداختن به ویژگی‌های تربیتی، لازم است از ابزارهای مختلف اعم از کتاب، CD، فیلم و... نیز بهره گرفته شود تا زمینه یادگیری و تمرین برای دانش‌آموزان فراهم گردد؛
 ۹. در مقطع ابتدایی بیش‌تر فعالیت‌های تربیتی باید بر محور توصیف و نشان دادن زیبایی‌های شاخص‌های تربیتی و ترسیم زشتی‌های ناهنجاری‌ها باشد؛
 ۱۰. در مقطع راهنمایی، علاوه بر توصیف، لازم است دلایل و براهین دینی و عقلی برای شاخص‌های تربیتی بیان گردد؛ ولی بسیار ساده و روان؛
 ۱۱. در مقطع دبیرستان، علاوه بر استدلال و برهان، باید شاخص‌های تربیتی را به گونه‌ای نهادینه کرد که فرد برای ورود به دانشگاه و مصون ماندن از آفت‌های محیط مختلط دختر و پسر و شاخص‌های ضد تربیتی و رفتارهای روشنفکر مآبانه آماده گردد.
- عوامل مهم و مؤثر در تربیت**
- برخی عوامل مهم و مؤثر در تربیت - که کارگزاران طرح باید

به آنها توجه داشته باشند - عبارت است از:

۱. عملکرد مدیران، معلمان و کادر مدرسه؛
۲. شکل‌های موجود در مدرسه و جامعه (بسیج، هیئت‌ها و...)
۳. والدین و خانواده؛
۴. دوستان، هم کلاسی‌ها، همسالان، هم بازی‌ها و...؛
۵. فرهنگ اجتماعی منطقه (تدین مردم و علاقه یا عدم آن به روحانیت، اعتیاد و...)
۶. مذهب، باورها، ارزش‌های حاکم، شبهات و...؛
۷. تغذیه (کمیت، کیفیت و زمان)؛
۸. عبادت و شرکت در مراسم‌های مذهبی و دینی (نماز جماعت، دعاها و...)
۹. وسایل ارتباط جمعی (صدا و سیما، مطبوعات، ماهواره، اینترنت، پیامک، بلوتوث و...)
۱۰. سیستم آموزشی و مقررات سازمانی؛
۱۱. فضای فیزیکی و معنوی حاکم بر مدرسه.

راهکارهای دستیابی به شاخص‌های اصلی

برای دستیابی به هر یک از شاخص‌هایی که ذکر شد، روش‌ها و راهکارهای مختلفی وجود دارد: برخی از راهکارها و روش‌ها مختص یک شاخص خاص می‌باشد و برخی مشترک در تمام

شاخص‌ها. یکی از روش‌ها و راهکارهای مشترک، تبیین موضوع از طریق آیات و روایات می‌باشد.

اینک راهکارها و روش‌های دستیابی به هر یک از شاخص‌های مورد نظر به تفصیل توضیح داده می‌شوند:

۱. خودشناسی و شناخت جایگاه انسانی

هدف

خودشناسی دانش‌آموزان و آشنایی بیشتر آنان با هویت انسانی خویش، به منظور فراهم کردن زمینه‌های خداشناسی و حرکت به سمت تکامل معنوی.

روش‌ها و راهکارها

۱. تبیین و ترسیم برتری انسان در گردونه هستی و کرامت انسانی او، با توجه به آیات و روایات، به ویژه آیه کریمه: ﴿وَلَقَدْ كَرَّمْنَا بَنِي آدَمَ﴾^۱ برای این منظور، علاوه بر سخنرانی توسط مربی و اساتید فن، می‌توان از روشهای دیگری مثل مسابقه کتابخوانی، مقاله نویسی، روزنامه دیواری و... استفاده کرد؛

۲. تبیین و ترسیم دقیق و هوشمندانه پیچیدگی‌های آفرینش

۱. اسراء / ۷۰.

انسان و ویژگی‌های روحی - روانی و معنوی او؛

۳. ایجاد فرصت برای ارائه توانمندی‌ها؛ یعنی مربی باید به گونه‌ای فضا سازی کند که هر یک از دانش‌آموزان اقبالاً در یک زمینه، اعم از درسی، ورزشی، اخلاقی، انضباطی، هنری و... ممتاز باشند؛

۴. معرفی الگوها، به گونه‌ای که موجب امیدواری دانش‌آموزان در رسیدن به مراتب بالاتر شده، از اسطوره سازی‌های غلط که موجب یأس و ناامیدی می‌شود، پرهیز گردد؛

۵. آموزش و تشویق دانش‌آموزان به ارزشیابی خود از دیدگاه خویش و دیگران؛ یعنی دانش‌آموز باید نقاط قوت و ضعف خود را از دیدگاه خود و دیگران ثبت کرده، برای اصلاح نقاط ضعف و پرورش و بهره‌گیری از نقاط قوت خویش با راهنمایی مربی خود اقدام کند؛

۶. درخواست از دانش‌آموز برای ارائه راه حل مشکلات یا ناهنجاری‌های خویش که مربی نیز در این راه او را یاری دهد؛

۷. ایجاد ارتباط خاص با افرادی که دچار مشکل هستند؛ یعنی مربی باید با صحبت خصوصی با این افراد، آنها را در زمینه شخصیت، توانمندی و استعدادهایشان آگاه سازد؛

۸. ارزیابی هر دانش‌آموز از طریق دوستان، به صورت سالیانه، البته باید مربی تذکر دهد که فقط نقاط قوت دوستان خود را

طرح تربیتی مدارس امین // ۱۵

بنویسند و به مربی ارائه دهند تا مربی پس از تجزیه و تحلیل آنها، دانش‌آموز مورد نظر را از توانمندی‌ها، استعدادها و نقاط قوتش آگاه سازد؛

۹. مطالعه کتاب‌های مفید در این زمینه؛

۱۰. مشورت با دانش‌آموزان در مسائل پیرامون خودشان، مثل

استفاده از آنها در طراحی سؤال امتحانی؛

۱۱. اختصاص زمان‌هایی که دانش‌آموزان هر کدام به طور

خصوصی بتوانند درد دل‌های خود را مطرح کنند؛

۱۲. شناساندن گرایز و فلسفه وجودی آنها، روش استفاده،

کنترل و تعدیل آنها به دانش‌آموزان؛

۱۳. افزایش آگاهی دانش‌آموزان نسبت به ضعفها، محدودیت‌ها

و نیازهای اساسی‌اش؛

۱۴. تقویت روحیه اعتماد به توانمندیهای خویش.

۲. محبت و عشق

هدف

نهادینه سازی و تثبیت محبت و عشق به خدا، قرآن و اهل بیت علیهم السلام در دل دانش آموزان، به طوری که محبت دیگران در طول این علاقه بوده، وی در مسیر رسیدن به مرحله حبيب اللهی باشد.

روشها و راهکارها

۱. بیان نعمت‌های الهی، اعم از مادی و معنوی:

➤ معنوی مثل: دین، قرآن، پیامبر صلی الله علیه و آله و ائمه علیهم السلام؛

➤ مادی مثل: آفرینش کرات آسمانی، خورشید، ستارگان

و....

۲. تبیین حکمت احکام الهی و آموزه‌های دینی؛

۳. بیان اخبار علمی که در لسان روایات آمده است. برای مثال:

پیامبر صلی الله علیه و آله فرمودند: آب زمزم بهترین آب روی زمین است. این

مسئله امروزه توسط دانشمند ژاپنی ثابت شده است. و مثال‌های متعدد دیگر؛

۴. ذکر مواردی از عنایات الهی و کرامات معصومین علیهم‌السلام برای حل مشکلات (توسط مربی و دانش‌آموزان)؛

۵. تبیین ویژگی‌های محبت به خدا، مانند اینکه:

➤ محبت خدا، عشق برتر است؛

➤ عشق به خدا، درمان عشق‌های مجازی است؛

➤ این عشق به فراق منتهی نمی‌شود؛

➤ محبت خدا با محبت خوبان (پدر، مادر، معلم و...)

قابل جمع است.

۴. تبیین زیبایی‌های کلام الهی و سخنان پیامبر صلی‌الله‌علیه‌وآله‌وسلم؛

اهل بیت علیهم‌السلام: «إِنَّ النَّاسَ لَوْ عِلِمُوا مَحَاسِنَ كَلَامِنَا لَاتَّبَعُونَا»؛

۵. تبیین جلوه‌های رحمانی و محبت‌آمیز خدا به بندگان؛

۶. تبیین جلوه‌های شاد اهل بیت علیهم‌السلام در دنیا و آخرت (در چهار

محور)؛

۷. تبیین و مقایسه رفتار کریمانه اهل بیت علیهم‌السلام با دشمنانشان

(مثل بستن آب به روی لشکریان امام علی علیه‌السلام توسط معاویه و

ن بستن آب توسط حضرت علی علیه‌السلام به روی لشکریان معاویه در

صغین)؛

۸. بیان برخی از ویژگی‌های رفتاری پیامبر و اهل بیت علیهم‌السلام مثل کمک به دیگران، انفاق، دستگیری از نیازمندان و...؛

۹. بیان علاقه و محبت پیامبر و اهل بیت علیهم‌السلام نسبت به پیروانشان، چنانکه امام زمان (عج) در توفیق شریف خود به شیخ مفید رحمته‌الله مرقوم فرمود: «أَنَا غَيْرَ مُهْمَلِينَ لِمُرَاعَاتِكُمْ وَلَا نَاسِينَ لِذِكْرِكُمْ»؛

۱۰. بیان ویژگی‌های شخصیتی پیامبر صلی‌الله‌علیه‌وآله‌وسلم که معرف عظمت و کرامت ایشان است؛

۱۱. معرفی ائمه علیهم‌السلام به عنوان ولی نعمت و واسطه فیض الهی با قرائت قسمتی از زیارت جامعه و ادعیه دیگر؛

۱۲. تبیین اصرار بر هدایت توسط اهل بیت علیهم‌السلام مثل: «بِالْمُؤْمِنِينَ رَوْوْفٌ رَحِيمٌ» یا «عَزِيزٌ عَلَيْهِ مَا عَنِتُّمْ»^۲، «و ما ارسلناک الا رحمةً للعالمین»^۳ و...؛

۱۳. بیان برخی از رفتارهای عاشقانه و فداکاریهای یاران اهل بیت علیهم‌السلام (مانند میثم تمار، مالک اشتر و...)

۱. بحار الانوار، مجلسی، ج ۵۳، ص ۱۷۵.

۲. توبه / ۲۸.

۳. انبیاء / ۱۰۷.

۱۴. بیان اینکه خدا و رسول ﷺ و مؤمنین (ائمہ بائعہ) ما را می بینند: ﴿قُلْ اَعْمَلُوا فَسَيَرَى اللّٰهُ عَمَلَكُمْ وَرَسُولُهُ وَالْمُؤْمِنُونَ﴾؛
۱۵. درخواست از دانش آموزان برای بیان کارهایی که اهل بیت ﷺ دوست دارند و اینکه چه کارهایی را برای آنها و جلب رضایت شان انجام دهیم؛
۱۶. راه اندازی هیئتی ویژه مخصوص جوانان و نوجوانان از دانش آموزان و مشارکت دادن آنها در کارهای اجرایی این هیئت ها؛
۱۷. برگزاری مراسم باشکوه در اعیاد مذهبی و ایجاد سرور در مدرسه و مشارکت دادن دانش آموزان در این کارها (هر قسمتی از مدرسه را چند نفر از آنها تزئین کنند و...);
۱۸. بیان خصوصیات اذکار، آیات، سور و دعاها و تأکید بر انس با آنها، با عنایت بر فهم و ترجمه آنها؛
۱۹. اختصاص فرصتی برای ذکرهایی مثل صلوات، استغفار، دعای سفر و مطالعه، دعای وقت خواب یا وضو و ترویج اذکار مختلف؛
۲۰. تبیین اهمیت احترام به سادات با توجه به انتساب آنان به پیامبر اکرم ﷺ؛
۲۱. تشویق به نذر برای اهل بیت ﷺ به منظور تکامل معنوی و

رفع مشکلات زندگی؛

۲۲. ترویج فرهنگ سلام، از جمله سلام کردن به اهل بیت علیهم السلام

(هر روز در صبحگاه به یک نفر از اهل بیت علیهم السلام سلام داده شود)؛

۲۳. ذکر آثار دنیوی و اخروی هدیه دادن ثواب به اهل بیت علیهم السلام

چنان که در زیارت جامعه آمده است: «و جعل صلاتنا علیکم طیباً
لخلقتنا و طهاره لانسنا و تزکیه لنا و کفاره لذنوبنا»؛

۲۴. بیان آداب ارتباط و انس با اهل بیت علیهم السلام (مانند آداب

زیارت و...)

۲۵. شروع کلاس با قرائت آیت الکرسی و دعای سلامتی امام

زمان (عج) یا توسل به اهل بیت علیهم السلام؛

۲۶. گره زدن شادی‌های دانش‌آموزان به اهل بیت علیهم السلام (مثلاً در

ایام میلاد ائمه علیهم السلام برای دانش‌آموزان ممتاز یا منظم و همچنین
آنهايي که با امام مورد نظر همانم هستند، هدیه داده شود)؛

۲۷. استفاده از زنگ «یا علی» برای استراحت یا مراسم شاد؛

۲۸. تبیین محبوبیت دانش‌آموزان نزد خدا و اهل بیت علیهم السلام «إِنَّ

اللَّهَ يُحِبُّ بُغَاةَ الْعِلْمِ»؛

۲۹. برپایی نمایشگاهی از عکس، خاطرات و توسلات نخبگان

و علما به ائمه اطهار علیهم السلام.

۳. ایمان به غیب

هدف

نهادینه کردن ایمان به غیب و تبیین نقش مهم امور غیبی در زندگی.

روش‌ها و راهکارها

۱. بیان تأثیر عوامل معنوی در زندگی و موفقیت انسان‌ها؛ مثل:
الف) بیان تأثیر قرآن در ایجاد آرامش و موفقیت افراد؛ مانند تأثیر تلاوت سوره حمد برای شفا، معوذتین برای پیشگیری از چشم زخم، آیه الکرسی برای حفظ انسان از آفات و بلاها، سوره واقعه برای توسعه روزی و رفع فقر، سوره نبأ برای رفتن به حج و...؛
ب) تبیین تأثیر دعا در موفقیت انسان (مثل دعای پدر در حق مقام معظم رهبری علیه السلام و مرحوم آیت الله بهجت رحمته الله) و دعاهای مطالعه، سفر، تقویت حافظه و آثار خاص برخی دعاها؛
ج) بیان تأثیر اذکار مختلف مانند تهلیل، تحمید، تسبیح، ذکر

یونسیه و... و آثار این دعاها، مثل تأثیر تهلیل در آرامش و رفع
وسواس و تأثیر استغفار برای نزول باران و زیاد شدن روزی و...؛

(د) بیان تأثیر وضو در نورانیت انسان و فهم بیشتر و...؛

(ه) آثار اعمال و کارهای خوب و بد انسان، مثل صلۀ رحم
برای طول عمر و صدقه برای دفع بلا و آثار معنوی آن، آثار دنیوی
و نعمتهای اخروی کارهای خیر و تأثیر آن در ذریه و آینده خود
فرد، آثار جسمی و سلامتی خیرات مانند دفع نزول بلا در دنیا و
عذابهای اخروی و....

۲. بیان ثواب و عقاب اعمال، مثل نعمت‌های بی‌شمار الهی در

بهشت و عذاب‌های متعدد در جهنم؛

۳. توجه دادن دانش‌آموزان به وجود مسائل غیبی از طریق

تشبیه آن به امور نامحسوس، مانند امواج رادیویی، برق و... که
هستند؛ ولی دیده نمی‌شوند؛

۴. تبیین امدادها و الهامات غیبی از طرق:

الف) تبیین برخی از امدادهای غیبی مشخص، مثل طوفان شن

در طبرس و... توسط مربی؛

ب) بیان خاطراتی از امدادهای الهی برای دانش‌آموزان توسط

خود آنان؛

ج) سؤال از دانش‌آموزان در مورد تأثیر ایمان به غیب در

زندگی شخصی و تحصیلی و...؛

د) تشویق دانش‌آموزان به تجربه کردن عوامل معنوی در زندگی و بسترسازی برای این منظور و...؛

ه) راه‌اندازی روزنامه دیواری برای بیان خاطرات و نوشتن شعر و مقاله و... در مورد ایمان به غیب و تأثیر عوامل غیبی در زندگی دانش‌آموزان؛

و) درخواست نقاشی از دانش‌آموزان در مورد بهشت و جهنم و مسائل غیبی دیگر.

۵. بیان اظهار عجز دانشمندان بزرگی مثل ابو علی سینا،

اینشتین و... و پی بردن به عدم درک اغلب اسرار عالم خلقت؛

۶. بیان قانون عمل و عکس‌العمل؛ البته همراه با آسیب‌شناسی

این مسئله و اینکه قوانین الهی گاهی در عرض هم هستند و همدیگر را خنثی می‌کنند. مثلاً خدمت به پدر و مادر باعث گشایش در زندگی می‌شود؛ ولی عوامل دیگر مثل امتحان ممکن است آن را خنثی کند و زندگی سخت شود؛

۷. مقایسه بین انسان‌های معتقد و غیر معتقد به غیب (مثل

مقایسه رزمندگان اسلام در دفاع مقدس با نیروهای بعثی)؛

۸. بیان برخی از اتفاقات مهم کشور و جهان که نقش عوامل

معنوی و امدادهای غیبی در آنها برجسته است. مثل شکست آمریکا

در طمس و جنگ تحمیلی (با وجود تمام امکانات آنها و بدون امکانات بودن ما)؛

۹. بیان یافته‌های علم روز در مورد تأثیر عوامل غیبی و معنوی در پدیده‌هایی مثل: cd شهادت آب، نتایج تحقیقات در زمینه آب زمزم و تأثیر دعا در آرامش روح و روان و درمان بیماری‌های جسمی و روحی و تأیید برخی از جریانات سریال کلید اسرار و...؛
۱۰. توسل به حضرات معصومین علیهم‌السلام و توصیه به اینکه

دانش‌آموزان برای رفع مشکلات توسل کنند؛

۱۱. تشویق دانش‌آموزان به انجام کارهای خوب، بدون چشم‌داشت مادی، مثلاً تمیز کردن کلاس بدون اطلاع دیگران و بیان خاطراتی از رزمندگان دفاع مقدس در این زمینه؛

۱۲. ارائه برنامه معنوی و تربیت، مانند؛

الف) نماز اول وقت با تربت امام حسین علیه‌السلام؛

ب) پرهیز از مال حرام؛

ج) برکات نماز شب؛

د) روزه گرفتن؛

ه) احترام به والدین، البته موانع آن نیز بیان شود. مثلاً اگر پرسیدند: چه کنیم که دعای ما مستجاب شود؟ بگوییم چه کرده‌ای که دعایت مستجاب نمی‌شود؟ چون طبق معمول باید مستجاب

شود.

۱۳. اصلاح بینش دانش‌آموزان در مورد خدا و مسائل دینی، با

ارائه جواب‌های درست؛

۱۴. بیان صفات خدا مانند: بصیر، سمیع و عالم بودن و....

۱۵. کشف رابطه بین مباحث علمی و امور غیبی.

۴. نماز

هدف

تبیین اهمیت و جایگاه نماز و ایجاد علاقه در دانش‌آموزان نسبت به آن، در جهت تقویت و روحیه تعبد و ایجاد علقه و ارتباط مستمر با خدای متعال.

روش‌ها و راهکارها

۱. تبیین و آموزش فلسفه، ثواب، آثار و برکات نماز؛ اعم از برکات دنیوی و اخروی و بیان عواقب و پیامدهای دنیوی و اخروی ترک نماز به تناسب سن دانش‌آموزان؛

۲. نهادینه کردن فرهنگ نماز و تبیین اهمیت آن از طرق:

➤ آموزش نماز از سنین قبل از دبستان به وسیله CD

آموزشی، تصویر، نمایش و...؛

➤ تمرین عملی نماز از دبستان در مدارس؛

➤ توجه اولیا جهت نهادینه کردن نماز در منزل از طرق

مختلف، مانند بردن فرزندان به مسجد، همراهی آنها با نماز اولیا در منزل و تشویق فرزندان به نماز از طرق مختلف، مثل دادن بهترین سجاده‌ها و لباس خوب و معطر به آنها و اهمیت دادن به نماز اول وقت و...؛

➤ برنامه‌ریزی برای نماز خواندن فرزندان از دوم و سوم دبستان؛

➤ تشویق دانش‌آموزان در مدرسه توسط مدیر و معلمین از طریق دادن نمره و امتیاز، زدن عکس بچه‌ها در مدرسه یا روزنامه دیواری، دادن جوایز به صورت اتفاقی یا قرعه‌کشی، دادن برخی از مسئولیتها مثل مکبر بودن و... تشویق کلامی، معرفی کردن فرد به عنوان نمازگزار مقید در بین دوستان، اقوام و...؛

➤ آسان جلوه دادن نماز و رعایت تدریج در دعوت به نماز و در نظر گرفتن شرایط (خانوادگی و محیطی)؛

➤ الگو بودن معلمین و کادر مدرسه در اهمیت دادن و تقید به نماز اول وقت و...؛

➤ نهادینه کردن فرهنگ تشکر در مدرسه برای تبیین اینکه نماز نیز نوعی تشکر از خداست.

۳. تشویق و فرهنگ‌سازی رفتن و حضور در مسجد و اقامه

نماز جماعت (در صورت فراهم بودن شرایط)؛

۴. تشویق دانش‌آموزان شرکت‌کننده در نماز جماعت یا دادن جوایز تشویقی به کلاسی که بیش‌ترین شرکت‌کننده را داشته و همچنین تشویق کسانی که دیگری را به نماز آورده است (البته به صورت موردی و اتفاقی تا دانش‌آموزان شرطی نشوند)؛
۵. پرهیز از برخوردهای مستبدانه و تنفرزا، به ویژه در بیدار کردن برای نماز صبح؛
۶. برنامه‌ریزی برای زنگ نماز در مدارس خاص، مثل مدارس وابسته، نمونه دولتی و...؛
۷. دعوت و تشویق به نماز در شرایط مناسب و شاد، مانند اعیاد، جشن‌ها و...؛
۸. گوشزد کردن این نکته که تمام ملت‌ها و ادیان مختلف نماز و نیایش دارند (حسّ فطری پرستش)؛
۹. ارائه تکلیف به دانش‌آموزان دبستان. مثلاً دو رکعت نماز نزد پدر و مادر بخوانند و تأییدیه بگیرند؛
۱۰. برنامه‌ریزی و فضاسازی برای برگزاری باشکوه نماز مانند پخش اذان، برگزاری نماز جماعت اول وقت و تعطیلی کلاس‌ها هنگام نماز، ایجاد فضای شاد و جذاب در نمازخانه، نصب پوسترها و بنرهای خوب و زیبا در نمازخانه و سالن و...؛

۱۱. برگزار کردن جشن تکلیف دانش‌آموزان (به ویژه پسران) و دادن هدیه‌های مذهبی مثل سجاده خوب، انگشتر و...؛
۱۲. توجه دادن دانش‌آموزان به چگونگی رعایت آداب نماز و فراهم کردن زمینه‌های لذت بردن از نماز با توجه به نکات ذیل:
- رفع موانع (خستگی، گرسنگی، تشنگی، پریشانی و...);
 - ایجاد آمادگی و شوق در افراد و گفتن اینکه نماز معراج مؤمن و تشکر از خداست؛
 - آمادگی قبل از نماز با وضوی شاداب و ایجاد فضای معنوی در محیط با پخش دعا و مناجات با صوت زیبا؛
 - مواظبت فکر و قلب و پرهیز از گناهان و عوامل حواس‌پرتی؛
 - آموزش راه‌های کسب حضور قلب مانند یاد مرگ و اینکه گویی انسان دارد نماز آخرش را می‌خواند؛
 - خود را بنده واقعی دانستن و توجه به ربوبیت پروردگار؛
 - پرهیز از مال حرام؛
 - راحت گرفتن عبادت بر خود (مثل اینکه در قنوت می‌شود با زبان مادری با خدا حرف زد)؛

➤ ایجاد احساس نیاز به نماز؛

➤ آموزش ترجمه نماز؛

➤ تمرکز روی جمله‌های نماز و معانی آن.

۱۳. تهیه گزارش و انشاء از رفتن و نماز خواندن در مسجد؛

۱۴. مشارکت دادن دانش‌آموزان یا کلاس‌ها برای برگزاری

مراسم باشکوه نماز از جمله، نوبتی کردن اذان، اذان دسته جمعی،

تقسیم وظایف برگزاری مراسم نماز بین کلاس‌ها و...؛

۱۵. تشویق معلمین و دانش‌آموزان تأثیرگذار، درس‌خوان و

خوش اخلاق برای حضور در نماز، برای تأثیر بر دیگران؛

۱۶. تعیین زمان‌هایی برای کنترل و تصحیح نماز دانش‌آموزان؛

۱۷. برگزاری جشنواره نماز در مدرسه و تقدیر از فعالانی که

در برگزاری نماز نقش داشته‌اند یا کسانی که مقاله، متن ادبی، شعر،

عکس و... در مورد نماز ارائه کرده‌اند؛

۱۸. پیشنهاد برگزاری نمازهای خاص (برای رفع گرفتاری‌ها،

نماز حاجت، نماز امام زمان(عج) و...؛

۱۹. بیان خاطرات جذاب در مورد نماز توسط دانش‌آموزان،

مثلاً در مورد اولین نمازی که خوانده‌اند یا...؛

۲۰. نصب تابلویی مخصوص برای ارائه مطلب، شعر، عکس،

نوآوری و... در مورد نماز؛

طرح تربیتی مدارس امین // ۳۱

۲۱. پخش کارت احادیث (مثلاً ۲۰ عدد) به صورت اتفاقی در میان نمازگزاران و تعیین جایزه برای کسی که کارت بیش‌تری جمع کرده باشد.

۲۲. پاسخگویی به شبهات و ذهنیت‌های منفی در خصوص نمازخوان‌هایی که رفتار نادرست دارند؛

۲۳. استفاده از شیوه‌های الگویی در مدرسه، از قبیل:

الف) همراه کردن معلمان غیر دینی برای نماز؛

ب) دعوت از اولیای متشخص به منظور شرکت در نماز جماعت؛

ج) دعوت از مربیان محبوب برای حضور در نماز.

۵. گناه گریزی

هدف

نهادینه کردن روحیه گناه‌گریزی (ملکه تقوا) در دانش‌آموزان جهت صفای باطن، روشنی دل و انعطاف‌پذیری در مقابل حق.

روش‌ها و راهکارها

۱. تبیین زشتی گناه و آثار و پیامدهای دنیوی و اخروی آن:

- غیبت‌کننده و مردار خواری؛
- تشبیه متکبر به مورچه و...؛
- مقایسه فکر گناه با فکر مدفوع خوردن؛
- شکل برزخی گنهکار (بلند شدن زبان غیبت‌کننده و له شدن در زیر پا)؛
- کم شدن و بی‌برکتی عمر، حبس دعا، فقر و نزول بلا با گناه؛
- اهتمام به ترک گناهان کلیدی و کبیره مثل دروغ و...؛

➤ بیان روایات مذمت گناهکار.

۲. بیان اینکه همواره تمام موجودات در محضر خدا، رسول خدا و ائمه علیهم السلام، خصوصاً امام زمان (عج) هستند؛
۳. تبیین زشتی و ضرر گناه با توجه به آیات و روایات؛
۴. احیای انگیزه توجه به آموزه‌های دینی و عبرت گرفتن از کسانی که به آموزه‌های دین توجه نکردند و تبیین بن بست‌های اخلاقی، اجتماعی، فرهنگی و... جوامع غیر دینی؛
۵. توجه به تأثیرپذیری مخاطبان از محیط و گروه‌های مذهبی و...؛
۶. تبیین قانون عمل و عکس العمل (مکافات عمل)، مثل تأثیر نگاه به نامحرم، بی‌احترامی به والدین و...؛
۷. تحقیر گناه و بزهکاری‌ها و طنزسازی پیرامون آن (قابل استفاده از گفت و شنود کیهان، مسابقه کاریکاتور، شعر و لطیفه سازی)؛
۸. ارائه الگوهای خوب ترک کننده گناه در شرایط بسیار نامناسب و یا نمونه‌هایی که با ترک گناه به جایی رسیده‌اند، مثل حضرت یوسف علیه السلام، ابن سیرین و زن فرعون؛
۹. توجه به حتمی بودن پاداش الهی در صورت ترک گناهان و افزایش ایمان با ترک گناه؛

۱۰. تبیین دقیق از بحث لذت و انواع آن (جسمی، عقلی، معنوی، خیالی و...) و بیان اینکه خود ترک گناه لذت زیادی دارد و اینکه لذت حرام، موجب سلب احساس لذت‌های حلال می‌شود؛
۱۱. تأکید بر داشتن ظاهر و پوشش مناسب، به دلیل تأثیر ظاهر

بر باطن؛

۱۲. ناتوان معرفی کردن افراد گناهکار، مانند: الغیبه جهد العاجز، بی‌حجابی گدایی محبت است، تقلب نشانه تبلی است، تکبر نشانه حقارت و ذلت در دین است و...؛

۱۳. تطبیق لذت‌های حلال با طبیعت و خواست انسان. مثل لذت بردن از زیبایی گل و جنگل، بر خلاف لذت‌های حرام که مثل شنا کردن خلاف جریان آب، با طبیعت انسان هماهنگ نیست؛

۱۴. ترویج شعارهای مناسب در مدرسه، مثل: ﴿الْمَ يَعْلَمُ بِإِنَّ اللَّهَ يَرَىٰ﴾^۲ و: «چون از او گشتی، همه چیز از تو گشت.» و: «در جوانی پاک بودن شیوه پیغمبری است.» و...؛

۱. یکی از معانی «یسبح لله» نیز همین است که همگان در مسیر حرکت به سوی خدا حرکت می‌کنند، لذا کسانی که در مسیر خدا هستند، موافق با طبیعت هستند و کسانی که خلاف جریان حرکت می‌کنند، مخالف با طبیعت. لذت حرام، اضطراب و استرس بعد از لذت را به دنبال دارد (چون مثلاً می‌ترسد کسی او را دیده باشد و لو دهد و...)؛ ولی کسی که از حلال لذت می‌برد، ترس و اضطراب و استرس ندارد و لذتش ماندگار است.

۱۵. معرفی و ترویج مطالعه کتابهای مخصوص معرفی گناهان و گناه‌گریزی در ساعات مطالعه؛
۱۶. ترویج فرهنگ استغفار و توبه و تأکید بر قبولی آن و تبیین اینکه ترک گناه راحت‌تر از توبه است (پیشگیری بهتر از درمان است) و اینکه تأخیر توبه و استغفار چه خطراتی را به دنبال دارد؛
۱۷. جمع‌آوری و ارائه بریده‌های روزنامه که نتیجه جرم و جنایت و گناه را نشان می‌دهند، به شرط اینکه بدآموزی نداشته، اشاعه فحشا نباشد؛
۱۸. تشویق دانش‌آموزان به اینکه در صورت انجام گناه، خود را جریمه کنند (با رعایت تناسب بین گناه و جریمه) و در صورت اجتناب از گناه، به خود تشویقی بدهند و شاکر خدا باشند؛
۱۹. تبیین دلیل و فلسفه حرمت گناهان و اینکه اعمال ما در شخصیت ما تأثیرگذار بوده، جزء شخصیت آینده ما می‌شود؛
۲۰. تبیین محاسبه و مراقبه با استناد به آیات و روایات؛
۲۱. از بین بردن زمینه‌های گناه، مثل: اجتناب از تنهایی زن و مرد در یک اتاق و اینکه باید در را باز بگذارند، یا پرهیز از تنهایی مطلق و تماشای صحنه‌های محرک، کراهت نشستن بلافاصله در جای زن، موسیقی حرام و اثر انجام ورزش و گرفتن روزه در بی‌رغبتی به گناه؛

۲۲. تبیین حریم خصوصی برای دانش‌آموزان جهت عدم افشای گناه دیگران؛
۲۳. آموزش روشهای فرار از گناه.

۶. حیا و عفت

هدف

نهادینه کردن حیا، عفت، نجابت و رفتارهای شایسته در میان دانش‌آموزان؛ چراکه عاملی در جهت رشد معنوی و اخلاقی بوده، زمینه‌های گناه را از بین می‌برد.

روش‌ها و راهکارها

۱. تبیین مسائلی مانند:

ترسیم سیمای حیا براساس آیات و روایات؛ مثل اینکه طبق روایات، شخص با حیا به مقام فرشتگان نزدیک است: «مَا الْمُجَاهِدُ الشَّهِيدُ فِي سَبِيلِ اللَّهِ بِأَعْظَمَ أَجْرًا مِمَّنْ قَدَرَ فَعَفَا لَكَادَ الْعَفِيفُ أَنْ يَكُونَ مَلَكًا مِنَ الْمَلَائِكَةِ.»

➤ بیان آثار و برکات دنیوی و اخروی حیا؛

➤ بیان عواقب و پیامدهای منفی دنیوی و اخروی

بی‌حیایی و ذکر نمونه‌هایی از آفات آن یا فواید

باحیایی (مثل برخی از داستانهای مجله خانواده)؛

➤ تبیین تفاوت حیا با خجالت و کم رویی؛

➤ بیان اینکه بی‌حیایی موجب افت تحصیلی نمی‌شود.

۲. فرهنگ‌سازی از طرق:

➤ پرهیز دادن از عوامل بی‌حیایی، مثل فیلمهای مستهجن

و رمانهای عشقی و توصیه اولیای دانش‌آموزان به

اینکه عوامل حیازدا (مثل ماهواره، پوشیدن لباس

نامناسب توسط والدین و...) را از دسترس فرزندان

خود دور کنند؛

➤ رعایت حیا و جلب منافع، مثل اینکه بدترین پسران

نیز وقت ازدواج به دنبال دختران باحیا و پاک

می‌گردند؛

➤ مقایسه کردن ویژگیهای فرد باحیا و بی‌حیا مثل

باحجاب و بی‌حجاب (به کمک دانش‌آموزان)؛

➤ توجه داشتن به مسئله خروج تدریجی از حیا، مثلاً

ابتدا چادر را برمی‌دارند، بعد مانتو را کوتاه می‌کنند،

بعد... پس در باحجاب کردن بی‌حجابها، ابتدا از چادر

شروع نکنیم؛

➤ درخواست از دانش‌آموزان که در مورد حیا و حجاب

شعر، متن ادبی، مقاله کوتاه، عکس و حتی فیلم یا انیمیشن ارائه کنند؛

➤ بیان مصادیق حیا توسط دانش‌آموزان (نه مصادیق

بی‌حیایی) مثل پا دراز نکردن در محضر والدین، صدا نکردن نامناسب معلم و...؛

➤ توجه دادن اولیای دانش‌آموزان به رعایت حیا، مانند

پوشش مناسب خواهر و برادر در خانه و تفکیک اتاق‌ها؛

➤ اعتدال در رابطه صمیمی پدر و مادر نزد کودکان (تا

حساسیت ایجاد نشود)؛

➤ مواظبت والدین بر عدم ایجاد زمینه‌های کنجکاوی

ناصحیح (مثل پرهیز پدر و مادر از روابط نامناسب در خانه و فیلمهای مستهجن، ماهواره و...)

➤ تحریک عواطف عمومی، و غیرت ملی و دینی نسبت

به اهداف دشمن نسبت به بی‌حیا کردن جامعه (مثل

جریان آندلس که با استفاده از بی‌حیایی و تحریک

جنسی توانستند کشور را از دست مسلمانان خارج

کنند)؛

➤ بیان تاریخچه چادر و پوشش در فرهنگ ملی و سنن

تاریخی.

۳. ذکر مواردی که خدا نسبت به بنده اش حیا می کند. مثل حیا کردن از عذاب زائر خانه خدا یا جوانی که به خاطر خدا اشک بر گونه هایش جاری شده است؛

۴. توجه دادن به اینکه مهم ترین نیاز زنان «حیا و عفت» می باشد، لذا در دعا گفته شده است: «وَعَلَى النِّسَاءِ بِالْحَيَاءِ وَالْعِفَّةِ»؛

۵. رعایت حریم ها مانند حریم معلم و شاگردی و پرهیز او از عوامل بی حیایی در رفتار، گفتار و...؛

۶. تشویق، تعریف و تمجید از فرد باحیا (مثل توجه دادن باحیا به اینکه تو مورد توجه خدا هستی)؛

۷. تبیین ارتباط متقابل بین حیا و ترک گناه؛

۸. اینکه حیا وسیله رسیدن به زیبایی هاست: «قال علی عليه السلام»

الْحَيَاءُ سَبَبٌ إِلَى كُلِّ جَمِيلٍ^۱.

۷. صداقت و درستکاری

هدف

نهادینه سازی صداقت در رفتار و گفتار دانش‌آموزان (بدین جهت که سعادت و نجات انسان‌ها بر پایه راستی در گفتار و کردار استوار است و ریشه تمام انحرافات، در عدم صداقت است).

روش‌ها و راهکارها

۱. تبیین دقیق مفهوم و مصداق صداقت و راستگویی با توجه به آیات و روایات از طرق:

- بیان معنای صداقت و راستگویی و ابعاد آن؛
- بیان آثار دنیوی و اخروی یا مادی و معنوی صداقت؛
- بیان عواقب و پیامدهای دروغگویی؛
- بیان فلسفه حرمت دروغ؛
- تبیین زیبایی صداقت و زشتی دروغ؛
- بیان جایگاه دروغ و مقایسه آن با مبالغه، توریه و خالی

بندی؛

➤ بیان دقیق موارد مجاز در دروغگویی بر اساس

روایات؛

➤ بیان یکسانی تقلب، چاپلوسی و... با دروغ (دروغ در

گفتار، کردار، نوشتار و حتی اشاره)؛

➤ بیان مراتب دروغ (دروغ به خدا و پیامبر و

اهل بیت علیهم السلام در ماه مبارک رمضان روزه را باطل

می کند.)؛

۲. فرهنگ سازی برای صداقت از طرق:

➤ ایجاد امنیت روحی و روانی برای راستگویی و از بین

بردن ترس از گفتن واقعیتها؛

➤ از بین بردن زمینه‌های دروغگویی (مثلاً تکلیف خارج

از توان دانش آموز به او داده نشود یا اینکه مهلت

مناسب به او داده شود)؛

➤ رعایت صداقت در گفتار و کردار توسط معلمین

(هرچند در ظاهر خلاف مصالح آنها باشد)؛

➤ ارائه الگوهایی از افراد راستگو در میان دانش آموزان یا

بزرگانی مثل ابوذر رضی الله عنه و بیان خاطرات شیرینی از آنها؛

➤ تخفیف در تنبیه‌ها در صورت راستگویی.

۳. تبیین اینکه اگر منفعتی به دلیل راستگویی از بین برود، خدا آن را جبران می‌کند؛
۴. تبیین اینکه خدا به تلاش نمره می‌دهد، نه به استعداد، پس نیازی به دروغ گفتن نیست؛
۵. اینکه آدم‌های ضعیف دروغ می‌گویند؛
۶. تبیین اینکه دروغ از هر کسی زشت است، از بزرگان زشت‌تر؛
۷. تحقیر دروغ و دروغگو در مدرسه با روش‌های مختلف مثل طنز، کاریکاتور، شعر و...؛
۸. هشدار به اینکه دروغ در اثر تکرار به عادت تبدیل شده، عادت‌ها، شخصیت انسان را شکل می‌دهند؛
۹. پرده‌داری نکردن و دقت در به کارگیری واژه‌ها (اگر کسی دروغ گفت، سریع نگوییم دروغ می‌گویی؛ بلکه بگوییم: شما احتمالاً اشتباه می‌کنید)؛
۱۰. تبیین اینکه دروغ گفتن حرام است؛ ولی گفتن هر راستی هم لازم نیست (سکوت)؛
۱۱. اعتماد منطقی نسبت به رفتار دانش‌آموزان؛
۱۲. تبیین دقیق مسئله درستکاری و اتقان در کار، بر اساس آیات و روایات از طریق بیان:

- معنای دقیق درستکاری و ابعاد آن؛
- آثار دنیوی و اخروی یا مادی و معنوی درستکاری و اتقان در کار؛
- عواقب و پیامدهای دنیوی و اخروی یا مادی و معنوی سستی و اهمال کاری.
- ۱۳. فرهنگ سازی برای درستکاری و اتقان در کار از طریق:
- ارائه الگوهایی از افراد درستکار در میان مردم و خود دانش آموزان؛
- تشویق دانش آموزان در مقابل درستکاری و اتقان در انجام کارهایشان؛
- ارائه الگو از دانشمندان و علمایی که اتقان در کار داشتند. مثل امام خمینی رحمته الله علیه؛
- امتیاز دادن به فعالان کلاس در تمیز نگهداشتن میز، اتاق، کتاب و

۸. امر به معروف و نهی از منکر

هدف

تقویت حس مسئولیت دانش‌آموزان نسبت به خود و دیگران، جهت نهادینه کردن فریضه امر به معروف و نهی از منکر.

سیاست‌ها

۱. تغافل و نادیده گرفتن برخی از منکرهای غیر مهم؛
۲. آموزش مراعات مراحل امر به معروف و نهی از منکر (شروع از معروف‌های روزمره و...)
۳. در کنار نهی از منکر، جایگزین مناسب پیشنهاد شود؛
۴. عدم اصرار زیاد در امر به معروف و نهی از منکر.

روش‌ها و راهکارها

۱. تبیین امر به معروف و نهی از منکر و جوانب مختلف آن، با توجه به آیات و روایات؛
۲. ارائه تعریف صحیح از امر به معروف و نهی از منکر (مانند

تفاوت مچ‌گیری با نهی از منکر؛

۳. بیان آثار و برکات دنیوی و اخروی امر به معروف و نهی از منکر، مانند؛

➤ درجات معنوی و پادشاهی الهی؛

➤ رشد و تکامل فرد؛

➤ طولانی شدن عمر انسان؛

➤ اصلاح جامعه و مثبت شدن فضای حاکم بر آن؛

۴. ارائه تاریخ بی تفاوتی‌ها مثل زمان امام حسین علیه السلام یا مشروطه و نقش امر به معروف و نهی از منکرهای موفق در تاریخ که سرنوشت ملتی را عوض کرده است.

۵. تبیین تقدم مصالح جمعی بر منافع فردی؛

۶. به کار بردن واژه‌ها و عبارات زیبا (مانند مهربانی مدنی به جای امر به معروف و...)

۷. فعال کردن دانش‌آموزان به صورت فردی و گروهی در ارائه راهکارهایی برای امر به معروف و نهی از منکر، مانند:

➤ از دانش‌آموزان سؤال کنیم: اگر گناهی را دیدید و ۳۰

ثانیه فرصت داشتید، چگونه نهی از منکر می‌کنید؟

➤ دسته‌بندی دانش‌آموزان و خواستن از هر گروه که

راهکارها را ارائه کند. مثلاً برای ترک سیگار چه

روشی پیشنهاد می‌کنید؟

➤ تکمیل جملات نیمه تمام (مثلاً منکری را نام می‌بریم و از نفر اول می‌خواهیم یک جمله بگوید و نفر بعد آن را تکمیل کند و...)

➤ دانش‌آموزان را به دو گروه تقسیم کرده، هر کدام از آنها که در مورد معروف و منکر اطلاعات بیش‌تری داشته باشند، برنده شناخته شوند؛

➤ خواستن انشاء، مقاله و... در مورد امر به معروف و نهی از منکر؛

➤ داستان سازی توسط مربی و دانش‌آموزان (مانند داستان سازی در مورد شهر بدون امر به معروف و نهی از منکر)؛

➤ ارائه گزارش امر به معروف و نهی از منکر دانش‌آموزان توسط خود آنها به کلاس؛

➤ بیان خاطرات (دانش‌آموزان و مربیان) در مورد امر به معروف و نهی از منکر و شیوه‌های آن.

۸. مشخص کردن یک روز در ماه به نام امر به معروف و نهی

از منکر؛

۹. بیان نتایج و پیامدهای منکرات و مضرات آنها برای

دانش‌آموزان با ذکر داستان و نشان دادن فیلم و...؛

۱۰. برگزاری نمایشگاه‌های مختلف از الگوهای موفق امر به معروف و نهی از منکر، مانند ابوذر غفاری، بهلول و الگوهای معاصر؛

۱۱. لطیفه‌سازی و طنزپردازی در مورد بی‌تفاوتی و ترک امر به معروف و نهی از منکر.

۹. ارزش علم و اهمیت عالم

هدف

تبیین اهمیت علم و جایگاه عالم از نظر اسلام و نهادینه سازی علم آموزی در میان دانش آموزان.

روشها و راهکارها

۱. تبیین اهمیت و مراتب علم و جایگاه ویژه علما در اسلام،

مانند:

➤ علم باعث افزایش بهره‌وری عقل می‌شود؛

➤ علم در واقع کشف قوانین حاکم بر نظام خلقت است،

پس هر قدر علم رشد کند، دین و خدا نفی نشده؛

بلکه تقویت می‌شود؛

➤ بیان اهداف علم و تفاوت اهداف در علوم مختلف.

۲. بیان آثار دنیوی و اخروی، مادی و معنوی علم و مضرات و

پیامدهای جهل و نادانی؛

۳. یادآوری اولویت علوم و تبیین شرافت برخی از علوم (مثل علوم اسلامی و تفقه در دین) بر سایر علوم: «إِذَا أَرَادَ اللَّهُ بِعَبْدٍ خَيْرًا، فَفَقَّهُهُ فِي الدِّينِ»^{۱۰}؛

۴. توجه دین به انواع علوم، مانند فیزیک، شیمی و... همچنین معرفی الگوهای دانشمندان دینی مثل جابر بن حیان، خواجه نصیر الدین طوسی و... در این زمینه؛

۵. عنایت ویژه دین به علم و عالم، طبق روایات، از جمله: «لا حسد و لا ملق الا فی طلب العلم»؛

۶. معرفی علمای بزرگ و موفق و ذکر خاطرات و سرگذشت زندگی علمی آنان؛

۷. معرفی برترین‌های علمی مدرسه در صبحگاه و مناسبت‌ها و نصب عکس آنها در مدرسه و نیز ارائه زندگینامه مختصری از آنان و برپایی نمایشگاهی از فعالیت‌های این افراد؛

۸. ایجاد انگیزه برای علم آموزی از طرق:

➤ ایجاد احساس نیاز به علم در میان دانش‌آموزان با ایجاد سؤال و...؛

➤ ایجاد فضایی که از مطالعه لذت ببرند؛

➤ تصویرسازی از آینده روشن در صورت تحمل

مشکلات علم آموزی و آینده تیره برای عدم علم
آموزی و...؛

➤ عدم سختگیری مفرط در درس و تکالیف تا شوق و
رغبت‌ها از بین نرود؛

➤ یادآوری فواید و کاربردهای هر یک از علوم در آینده
دانش‌آموزان؛

➤ تبیین اینکه علم آموزی و افزایش بهره‌وری بیش‌تر
انسان، از اصلی‌ترین ارزش‌های انسانی است.

۹. خاطره‌گویی معلمانی که روی دانش‌آموزان تأثیر زیادی

دارند و بیان سختی‌ها و مشکلات گذشته آنها در راه تحصیل؛

۱۰. قرار دادن ساعتی برای مطالعه در مدرسه و تعیین

کتاب‌های ویژه (البته باید از لحاظ گرما و سرما و امکانات برای
مطالعه مکان و فضای مناسبی ایجاد شود)؛

۱۱. برنامه‌ریزی برای نهادینه سازی استفاده بهینه از وقت؛

۱۲. دعوت از افراد موفق آموزشگاه که الان به جایی رسیده‌اند

برای ایجاد روحیه علم آموزی (مخصوصاً با تعریف خاطرات و
تجارب خود و ارائه راهکار برای حل مشکلات تحصیل و...)

۱۳. بیان آثار و برکات احترام به عالم و معلم، مثل عاقبت به

خیری، و ذکر نمونه‌هایی در این زمینه، مثل علامه حسن زاده

آملی علیه السلام که به استاد خود احترام ویژه‌ای قائل بود و به همین دلیل به مراتب بالای علمی و معنوی دست یافت؛

۱۴. ارائه نمونه‌هایی از کسانی که بر اثر نخواندن درس یا احترام نگذاشتن به معلم، عاقبت خوبی نداشته‌اند؛

۱۵. ارزش‌گذاری به تلاش‌های علمی و بیان اینکه موفقیت تنها در گروه استعداد نیست (چه بسا افراد کم استعداد که با تلاش به موفقیت‌های بزرگی رسیده‌اند و بالعکس)؛

۱۶. ایجاد و تقویت رابطه صمیمی بین معلم و دانش‌آموز با شیوه‌های مختلف، مانند حضور معلم در اردوها در کنار دانش‌آموزان و پیگیری مشکلات آنان و...؛

۱۷. تلقین توانمندی در تحصیل علم، به ویژه برای دانش‌آموزانی که احساس می‌کنند نمی‌توانند درس بخوانند (از طریق ذکر موفقیت‌های کوچک آنها و...)

۱۸. تشویق دانش‌آموزان به خواندن دعای مطالعه و نهادینه کردن آن؛

۱۹. اجتناب از حافظه محوری و اهمیت دادن به فهم مطالب، نه تنها حفظ آنها؛

۲۰. معرفی مراکز پاسخگویی به سؤالات دانش‌آموزان؛

۲۱. برنامه‌ریزی برای پژوهش محوری در فعالیت‌های علمی؛

۲۲. توجیه معلمان به اینکه از علما و دانشمندان و مؤلفان آثار علمی با تکریم یاد کنند؛
۲۳. دعوت از نویسندگان موفق و مرتبط با جوان و نوجوان؛
۲۴. گذاشتن مباحثه یک ربعی برای درس‌های کلیدی (البته در صورت امکان)؛
۲۵. معلم شدن موقتی دانش‌آموزان یا استفاده از دانش‌آموزان موفق به عنوان استاد یار؛
۲۶. ترغیب دانش‌آموزان به ضرورت عمل به دانسته‌ها و بیان عواقب دنیوی و اخروی عمل نکردن به آنها؛
۲۷. برگزاری مسابقات علمی و ایجاد رقابت بین کلاس‌های هم‌سطح مدرسه و سایر مدارس وابسته؛
۲۸. بیان تکنیک‌های موفقیت در تحصیل، مثل روش تندخوانی، روش تحقیق، روش مطالعه و...؛
۲۹. معرفی کتاب‌های مناسب هر سن و هر دوره تحصیلی و تهیه آنها برای کتابخانه مدرسه؛
۳۰. استعدادیابی دانش‌آموزان و هدایت آنها به شکوفا کردن استعدادهایشان؛
۳۱. درخواست از دانش‌آموز جهت معرفی آشنایان، فامیل و اهل محله که با امکانات کم موفق شده‌اند؛

۳۲. معرفی افرادی که در استفاده از وقتشان موفق بوده‌اند، مثل افرادی که قرآن را در صف نانوایی، زبان را در صف اتوبوس یا زبان خارجه را پشت چراغ قرمز یاد گرفته‌اند؛
۳۳. ضمن سؤال از هدف دانش‌آموز، به او تفهیم شود که برای رسیدن به این هدف چه برنامه‌ای باید داشته باشد و چه مسیری را باید طی کند؛
۳۴. ایجاد فرصتی که دانش‌آموزان به راحتی بتوانند مشکلات علمی خود را به کمک معلمین حل کنند.

۱۰. نظام اسلامی، ولایت فقیه و تقلید

هدف

نهادینه سازی اعتقاد و التزام عملی به نظام اسلامی و ولایت فقیه و تبیین ضرورت تقلید.

روشها و راهکارها

۱. تبیین ضرورت قانون‌پذیری انسان و نیاز او به حکومت و حاکم و بیان فواید و آثار وجود رهبر مانند مقایسه کشور بدون رهبر با کلاس بدون معلم و سؤال از دانش‌آموزان در مورد مدرسه بدون مدیر و جامعه بدون رهبر؛

۲. بیان دلایل اولویت نظام ولایت فقیه و نقد عالمانه نظامهای دیگر از طرق:

➤ بیان مزایای جامعه اسلامی و نظام ولایت فقیه؛

➤ مقایسه رهبران نظام اسلامی و جامعه دینی با رهبران

جوامع دیگر؛

- بیان نقطه ضعفهای دموکراسی، مثل رأی دادن به یک جنایتکار به خاطر فریب مردم، مثل بوش و کارادزیچ.
۳. بیان نقش پذیری ولایت در ارتقای جایگاه معنوی و عدم پذیرش ولایت در سقوط آن؛ مثل سلمان که با ولایت‌پذیری به جایگاه «منا اهل البیت» رسید و طلحه، زبیر، بنی صدر و رجوی که ساقط شدند؛
۴. تبیین عوامل عقب‌ماندگی کشورهای اسلامی، مانند وجود حاکمان جور و بی‌عرضه و ملتزم بودن مردم به حمایت از حکومت؛
۵. برانگیختن غیرت مذهبی و ملی دانش‌آموزان به وسیله بیان مشکلات و تهاجم‌های خاموش و توطئه‌های مخفی و آشکار غرب (مثل مافیای اقتصادی، فرهنگی و دستهای پنهان پشت پرده)؛
۶. مقایسه میان جنگ تحمیلی که در زمان حکومت اسلامی اتفاق افتاد و با پیروزی و سربلندی ایران تمام شد با جنگ‌های ۲۰۰ ساله اخیر ایران که همواره با ذلت و از دست دادن بخشی از خاک ایران به پایان رسیده‌اند و ذکر مواردی از بی‌عرضگی پادشاهان گذشته مثل: قرارداد ترکمنچای و... و بیان روایات موجود در مورد ایران در آخر الزمان؛
۷. بیان ضرورت واقع‌نگری افراد نسبت به نظام و پرهیز از ایده

آل نگری؛

۸. تعدیل انتظارات از الگوها و بیان اینکه قرار نیست همگان نمره بیست بگیرند؛
۹. تفکیک کاستی‌های دولت و ضعف مسئولین از نظام و ولایت فقیه و توجه به اینکه اشتباهات مسئولین به اسم نظام و رهبری تمام نشود؛
۱۰. ترسیم زحمات و سختی‌هایی که مسئولین نظام و مردم کشیده‌اند، مثل زندان و شکنجهٔ مقام معظم رهبری علیه السلام و مسئولین نظام و بسیاری از مردم؛
۱۱. تشبیه انتخاب رهبری با انتخابهای دیگر، مثل انتخاب رئیس جمهور توسط پارلمان و نیز تبیین اینکه انتخاب رهبر توسط خبرگان، همانند انتخاب مسئول نظام پزشکی توسط پزشکان است؛ زیرا پزشکان بهتر می‌توانند تشخیص دهند که چه کسی برای این مسئولیت بهتر است؛
۱۲. پشتیبانی از نهادهای انقلابی و بازوان اصلی نظام، مثل سپاه، بسیج، شورای نگهبان و...؛
۱۳. ذکر موفقیت‌ها و توانمندی‌های نظام و کشور با توجه به تمام موانع، مشکلات و محدودیت‌ها از طرق:
➤ مقایسهٔ وضعیت کشور در قبل و بعد از انقلاب و بیان

- اینکه کجا بوده‌ایم و به کجا رسیده‌ایم؛
- ذکر موفقیت‌های بازسازی کشور به صورت مستقیم و غیرمستقیم؛
- برگزاری نمایشگاه مصور از توانمندیها و موفقیت‌های کشور؛
- گردش علمی به اماکن علمی، نظامی و... و نمایش موفقیت‌های ایران، مثل موفقیت‌های هسته‌ای، پزشکی، سد سازی، ساخت هواپیما، ماهواره و...؛
۱۴. احترام به سمبل‌های مقاومت و دفاع مقدس و دعوت از آنها برای بیان خاطرات در مدرسه و...؛
۱۵. یادآوری اینکه هر فرد نسبت به نظام چه وظیفه‌ای دارد و سؤال از اینکه هر کدام از ما چه کاری برای انقلاب و نظام کرده‌ایم. در این زمینه می‌توان از دانش‌آموزان خواست که انشاء و مقاله بنویسند؛
۱۶. راه‌اندازی گروه سرود و تواشیح درباره انقلاب و نظام؛
۱۷. علاقمند کردن دانش‌آموزان نسبت به نظام و ولیّ فقیه از طرق؛
- برپایی مسابقه یا نمایشگاه نامه به مقام معظم رهبری علیه‌السلام؛

- طرح پرسش انتظار رهبر از ما؟
 - بیان سخن بزرگان و رؤسای کشورهای دیگر درباره امام و مقام معظم رهبری علیه السلام؛
 - بیان ساده زیستی رهبری معظم علیه السلام و توانمندیهای ایشان در مواردی، مثل مسائل ادبی، هنری، قرآنی، تاریخی، نظامی، سیاسی و...؛
 - بیان مدیریت جنگ توسط امام علیه السلام و مقام معظم رهبری علیه السلام و بیان موفقیتها در جنگ تحمیلی با آمار، تصاویر و...؛
 - ارائه نمونه‌هایی از نامه‌های مردم به امام علیه السلام و مقام معظم رهبری علیه السلام و بالعکس؛
 - بیان علاقه امام علیه السلام و مقام معظم رهبری علیه السلام به دانش‌آموزان و کلام ایشان درباره آنان (مثل کلام امام: شما دانش‌آموزان امید آینده کشور هستید)؛
۱۸. بیان گفته‌های تلخ مهاجران از وطن و پخش فیلم‌های موجود در این زمینه؛
۱۹. تصویر سازی از جامعه بدون حلال و حرام، مثل خوردن خون، سوسک، گوشت سگ و... در برخی از کشورها و تبیین برخی از وحشیگریها در غرب و...؛

۲۰. تبیین درست معنای تقلید که همان مراجعه به متخصص می‌باشد و سؤال از دانش‌آموزان در مورد معنا و ضرورت تقلید؛
۲۱. تبیین عواقب و پیامدهای عدم رجوع به متخصص و ذکر خاطرات دانش‌آموزان در عدم رجوع به غیرمتخصص، مثل تعمیر رادیو و تلویزیون توسط غیر متخصص و...؛
۲۲. بیان اینکه سازنده هر دستگاهی بهتر از بقیه می‌تواند قوانین مربوط به آن را وضع کند، پس خدا که خالق انسان است نیز بهتر می‌داند که چه قوانینی وضع کند و این قوانین را باید افراد متخصص (مراجع) استخراج و ارائه نمایند؛
۲۳. پرهیز از نظر دادن هر کس در هر زمینه‌ای، به ویژه مسائل دینی؛ چون دین و فهم آن نیز تخصص می‌خواهد، پس هر کسی نمی‌تواند در مورد آن نظر بدهد.